

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

Одеса
ОДУВС
2020

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

*Болтянська А. В.,
слухач магістратури факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування ОДУВС
Науковий керівник: Поляков Є.В. к.ю.н., доцент кафедри
оперативно-розшукової діяльності*

ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СТАТУСУ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

На сьогоднішній день триває реформування Національної поліції, що змінює вектор репресивної моделі правоохоронних органів на демократичну. Поліція вже не вважається каральним та озброєним органом. Наразі, основними завданням «нової поліції» є захист прав свобод і законних інтересів громадян, забезпечення публічної безпеки і порядку, надання послуг.[1] У процесі демократизації та гуманізації більшість норм національного законодавства зазнали часткових або кардинальних змін.

Так, у 2012 році вийшов у новій редакції Кримінальний процесуальний кодекс (далі КПК).[2] Він в достатній мірі відповідає нормам міжнародного законодавства. Однак, реалізуючи дані норми, багато з

практичних співробітників зіштовхнулись із колізіями, що заважають ефективній діяльності поліції та унеможливають здійснення поставлених завдань без порушення принципу законності.

Невідповідність норм КПК із реаліями практичної діяльності, призводить до проблем, що виникають під час взаємодії працівників оперативних підрозділів та слідчих органів під час виявлення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень. Так, Глуховець В.А. у своїй статті зазначив, що «...оперуповноважені карного розшуку фактично перетворились на помічників слідчого».[3]

До недосконалостей вищевказаного кодексу, що стосується діяльності підрозділу карного розшуку, можна віднести: відсутність кримінальної процесуальної регламентації статусу оперуповноваженого, його основних прав та обов'язків, прогалина у визначенні основних функцій кримінальної поліції тощо.[4]

Першою хронологічною згадкою наявності оперативних підрозділів у кримінальному провадженні є п.5 ч.2 ст.36 КПК, в якому зазначено, що прокурор має право доручати проведення слідчих (розшукових) дій(далі С(Р)Д) та негласних слідчих (розшукових) дій(далі НС(Р)Д) відповідним оперативним підрозділам. Тобто, оперативні підрозділи віднесені до сторони обвинувачення.

У ст.ст.40, 41 КПК вказано, що слідчий також може доручати проведення С(Р)Дта НС(Р)Двідповідним оперативним підрозділам. Вони, у свою чергу, під час здійснення вищевказаних дій набувають повноважень слідчих.

Тобто, коло функцій, що мають виконувати оперуповноважені, звужено тільки до обов'язкового виконання доручень слідчого та прокурора на проведення слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій.Згідно цим нормам, оперуповноважені мають право починати діяти тільки на стадії досудового розслідування та після внесення відомостей до ЄРДР.

Проте, досліджуючи главу 4 КПК та ч.2 ст.7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»(далі ЗУ «Про ОРД»)[5], можна зазначити, що оперативні працівники також приймають участь у процесі доказування та можуть ініціювати початок досудового розслідування.

Оскільки, ч.2. ст.99 КПК визначено, що матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог ЗУ «Про ОРД», за умови відповідності вимогам цієї статті, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази.[2; 6, с. 33]

ЗУ «Про ОРД» (ч.2 ст. 7) передбачено, що уразі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. [5]

У ч.3 ст. 281 КПУ зазначено, що здійснення розшуку підозрюваного може бути доручено оперативним підрозділам. [2] Тобто, оперуповноважений повинен здійснювати розшукові заходи щодо встановлення місцезнаходження підозрюваного. Тарасенко В.Є. та Тарасенко Р.В. у монографії [4], аналізуючи судову практику Єдиного державного реєстру судових рішень, зазначають, що організація розшуку обвинуваченого (ч.1.ст 335 КПК), також покладається на працівників оперативних підрозділів.

Також слід вказати, що працівники кримінальної поліції залучаються слідчими до проведення затримання у межах кримінального провадження. Згідно результатів експертного опитування працівників органів досудового розслідування Національної поліції з'ясовано, що вони у більшості залучають працівників оперативних підрозділів до затримання осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень. Даний вид затримання поширений у практичній діяльності.[4]

Отже, роблячи висновок, треба зазначити, що у КПК не міститься визначення статусу та однозначних повноважень оперативних підрозділівкримінальної поліції. Проте, дане нормативне закріплення у КПК, який є основою здійснення кримінальних проваджень, необхідне для ефективного виконання завдань кримінального судочинства.

Тому, необхідно закріпити все коло можливих повноважень оперуповноважених: здійснення та проведення С(Р)Д та НС(Р)Д за письмовим дорученням слідчого, прокурора; здійснення розшуку підозрюваного та обвинуваченого за постановою слідчого та прокурора, або ухвалою суду відповідно; проводити затримання осіб, що підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень; формувати та направляти матеріали оперативно-розшукової діяльності, що можуть використовуватись як докази та підстава для початку досудового розслідування; здійснювати оперативне супроводження матеріалів кримінальних проваджень тощо.

Література

1. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: Закон України від 02 липня 2015 року: станом на 13.02.2020 рік // Офіційний сайт Верховної Ради України.-Режим доступу : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19)

2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: від 13 квітня 2012 року: за станом на 13.02.2020 рік // Офіційний сайт Верховної Ради України.-Режим доступу: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651)
3. Глухова В.А. Національна поліція: стан та проблеми реформування/ В.А. Глухова// Форум права.-2016.-№5[Електронний ресурс]-Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_5_5.pdf
4. Тарасенко В.Є. Правові засади діяльності кримінальної поліції в інтересах кримінального судочинства : монографія/ В.Є. Тарасенко, Р.В. Тарасенко.-Одеса : видавець ОДУВС, 2018.- С. 98-121
5. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 18 лютого 1992 року: станом на 02.01.2020 рік // Офіційний сайт Верховної Ради України.-Режим доступу : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12)
6. Албул С.В. Роль оперуповноваженого карного розшуку в досудовому розслідуванні: навчальний посібник /С.В. Албул, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін; За заг. ред. С.В. Албула. – Одеса: ОДУВС, 2017. – 130 с.

Ищенко І. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....	149
Колдorarь О. І. ПОЛІЦІЯ І НАСЕЛЕННЯ: ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ.....	150
Коропатов О. М., Медведенко С. В., ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	151
Крижановська О. В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	154
Нагорная Н. А. РОЛЬ ПРЕЗУМПЦІИ НЕВИНОВНОСТИ В ПРОЦЕСЕ ДОКАЗУВАННЯ.....	156
Твердохліб А. С. ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	158

СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.

Варинський В. О. ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	160
Гросу О. В. ПРОТИДІЯ НЕЗАКОНОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН.....	161
Косарвська О. В., Велетнюк Н. С. ОКРЕМІ СОЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД МОЛОДІ.....	162
Пашаєв А. З. ПРОТИДІЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ ШЛЯХОМ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	164
Ярмакі В. Х. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ.....	165

СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Бляшенко О. О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ОСІБ ДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	167
Болтянська А. В. ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СТАТУСУ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	168
Гриньова К. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПОРЯДКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ.....	170
Дьоров С. Л. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОРТАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ» В ОПЕРАТИВНОМУ ПОШУКУ ЗЛОЧИННО-АКТИВНИХ ОСІБ.....	171
Єгоров С. О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ КИШЕНЬКОВИМ КРАДІЖКАМ.....	173
Колісниченко М. В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	176
Кіріченко А. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	178
Кісенко В. П. ОПЕРАТИВНІ ПІДРОЗДІЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ЯК СТОРОНА ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	179